

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН, ПОЛІТОЛОГІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ

КАФЕДРА СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА
І МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Економіка країни і регіонів в умовах воєнного стану та аспекти повоєнного відновлення

ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

21 квітня 2023 року

Конференцію організовано у межах проектів
ЕРАЗМУС+ 611599-EPP-1-2019-1-UA-EPPJMO-MODULE
«Соціальне та економічне включення біженців та мігрантів
до Європейського Союзу: виклики для України»
та 101048173- Monetary policy-ERASMUS-JMO-2021-HEI-
TCH-RSCH «Успіхи і недоліки монетарної політики
Європейського Союзу: наслідки для України», які
фінансуються з боку Європейського Союзу

Funded by the
European Union

Львів-Торунь
Liha-Pres
2023

Організаційний та програмний комітет:

Горняк О. В. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки та підприємництва ОНУ імені І. І. Мечникова.

Крючкова Н. М. – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки та підприємництва ОНУ імені І. І. Мечникова.

Ломачинська І. А. – доктор економічних наук, доцент, заступник декана економіко-правового факультету ОНУ імені І. І. Мечникова.

Ніколаєв Ю. О. – кандидат економічних наук, доцент, заступник завідувача кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин ОНУ імені І. І. Мечникова.

Кириченко М. В. – старший викладач кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин ОНУ імені І. І. Мечникова.

Алексєвська Г. С. – доктор філософії з міжнародних економічних відносин, старший викладач кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин ОНУ імені І. І. Мечникова.

Пічугіна Ю. В. – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин ОНУ імені І. І. Мечникова.

Родіонова Т. А. – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин ОНУ імені І. І. Мечникова.

Цевух Ю. О. – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин ОНУ імені І. І. Мечникова.

Якубовський С. О. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин ОНУ імені І. І. Мечникова.

Відповідальний за випуск:

Якубовський Сергій Олексійович – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин ОНУ імені І. І. Мечникова.

**Економіка країни і регіонів в умовах воєнного стану та аспекти
Е 45 повоєнного відновлення:** матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Одеса, 21 квітня 2023 р.) / відп. за випуск д.е.н., проф. С. О. Якубовський. – Львів-Торунь : Liha-Pres, 2023. – 124 с.

ISBN 978-966-397-297-8

Викладено тези доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції «Економіка країни і регіонів в умовах воєнного стану та аспекти повоєнного відновлення», яка відбулася у м. Одеса 21 квітня 2023 року.

Фінансується Європейським Союзом, проте висловлені погляди та думки належать лише авторам і не обов'язково відображають погляди Європейського Союзу чи Європейського виконавчого агентства з освіти та культури (EACEA). Ні Європейський Союз, ні орган, що надає гранти, не можуть нести за них відповідальності.

[330.5+332]"364"+"366"(062.552)

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ ТА МІГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ

Лісовська Л. С., Сидорович Я. М.

ОГЛЯД ВПЛИВУ САНКЦІЙ НА ЕКОНОМІКУ РОСІЇ.....6

СЕКЦІЯ 2. СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Богородицька Г. Є., Шкиптань А. А.

ПОДАЛЬШИЙ РОЗВИТОК ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО ТА ПІВНІЧНОАМЕРИКАНСЬКОГО КОНТИНЕНТІВ11

Сігері Е. М., Гапак Н. М.

ВПЛИВ ВІЙНИ НА ЕКСПОРТ УКРАЇНИ15

СЕКЦІЯ 3. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Борса В. В.

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ В УКРАЇНІ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА ПОДАЛЬШИЙ РОЗВИТОК.....18

Ільченко С. В., Грищенко В. Ф., Грищенко І. В.

ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО СУДНОПЛАВНОГО РИНКУ
УКРАЇНИ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД: ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ23

Міщенко В. І.

РОЛЬ СВДС У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ НАЦІОНАЛЬНО УКОРІНЕНОЇ
СТІЙКОСТІ ТА БЕЗПЕКИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ28

Попов Є. М.

СТРАТЕГІЧНИЙ РОЗВИТОК ВІТЧИЗНЯНОЇ КОКСОХІМІЧНОЇ
ПРОМИСЛОВОСТІ: ПРОГРАМНИЙ ПІДХІД.....32

СЕКЦІЯ 4. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Андрухович Д. Р.

ДЕРЖАВНИЙ ГРАНТ ЯК ФОРМА ДОПОМОГИ БІЗНЕСУ
ПІД ЧАС ВІЙНИ В УКРАЇНІ.....36

Габрилевич О. В., Нікитенко Д. В.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ НАФТОПЕРЕРОБНИМ
ПІДПРИЄМСТВОМ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ.....40

Дзюба Т. В.

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ГАЛУЗІ
В УМОВАХ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ43

Єлецьких С. Я.

КОМПЛЕКСНЕ ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ
ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ
ТА АСПЕКТИ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ46

Ліннік Д. Ю. РОЛЬ ІНДУСТРІАЛЬНИХ ПАРКІВ У ПОСТКОНФЛІКТНОМУ ВІДНОВЛЕННІ УКРАЇНИ	51
Мазур В. В. УПРАВЛІННЯ СТРУКТУРОЮ КАПІТАЛУ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ В КОНТЕКСТІ ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ	55
Подорожна М. Р., Логвиненко Д. В., Макаренко М. М. РОЛЬ БРЕНДУ У ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ	57
Телепнєва О. С., Онопко Д. Д. ПОНЯТТЯ «МОТИВАЦІЯ» В ПРАЦЯХ НАУКОВЦІВ	60

СЕКЦІЯ 5. РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Безхлібна А. П. КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ВІДНОВЛЮВАЛЬНОЇ ЕКОСИСТЕМИ В ПЕРІОД ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ.....	64
Чубарь О. Г., Гапак Н. М. РЕЛОКАЦІЯ БІЗНЕСУ НА ЗАКАРПАТТЯ: АСПЕКТ ІТ-СФЕРИ	68

СЕКЦІЯ 6. ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Андрєєва О. О., Артюх Т. М. РОЗВИТОК ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВУГЛЕЦЕВОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА В ЄВРОПІ ТА УКРАЇНІ.....	71
Тарасова О. С. ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ.....	77

СЕКЦІЯ 7. ДЕМОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ПОЛІТИКА

Прокопій Д. А. ГЕНЕДЕРНА НЕРІВНІСТЬ ЖІНОК НА РИНКУ ПРАЦІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	80
Скрипник О. І. УДОСКОНАЛЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БІЗНЕС-ОРГАНІЗАЦІЇ В СУЧАСНИХ РЕЛІЯХ.....	83

СЕКЦІЯ 8. ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

Бортніков Г. П. ОБОРОТНО-САЛЬДОВИЙ БАЛАНС БАНКІВ ЯК ДЖЕРЕЛО ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ МОНІТОРИНГУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ	87
Дубас А. Б. МЕТОДОЛОГІЯ АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНИХ БАНКІВ У 2022 РОЦІ НА ОСНОВІ ОПРИЛЮДНЕНОЇ КВАРТАЛЬНОЇ ЗВІТНОСТІ	90

Кавуненко С. А. ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІЛІАЛІВ БАНКУ	94
Любіч О. О., Олійник Д. І. РЕГУЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНИХ БАНКІВ РОЗВИТКУ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ.....	98
Малько В. О. ЦИФРОВІЗАЦІЯ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РОЗДІБНОГО БІЗНЕСУ БАНКІВ	103
Щебликіна І. О., Курдупа В. С. ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОГО БАНКІНГУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ	107
 СЕКЦІЯ 9. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ	
Бразілій Н. М., Пастернак Я. П. ОСОБЛИВОСТІ ВНЕСЕННЯ ЗМІН В ОБЛІКОВУ ПОЛІТИКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	112
Лещук Г. В., Савків У. С., Іванюк Т. Л. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	116
 СЕКЦІЯ 10. МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ, МОДЕЛІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ	
Барський М. В. ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЛОГІСТИЦІ.....	120

СЕКЦІЯ 9. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

Бразілій Н. М.

*кандидат економічних наук, доцент
Черкаського державного технологічного університету
м. Черкаси, Україна*

Пастернак Я. П.

*кандидат економічних наук, доцент
Черкаського державного технологічного університету
м. Черкаси, Україна*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-297-8-28>

ОСОБЛИВОСТІ ВНЕСЕННЯ ЗМІН В ОБЛІКОВУ ПОЛІТИКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Важливим інструментом організації бухгалтерського обліку та формування фінансової звітності є облікова політика підприємства, яка не лише визначає стратегію розвитку та ефективність управління його фінансово-господарською діяльністю, а також дає змогу прогнозувати рівень майбутнього фінансового стану, швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища та управляти економічними ризиками.

Згідно Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, що їх використовує підприємство для складання та подання фінансової звітності [1]. Проте необхідно звернути увагу на той факт, що облікова політика спрямована на виконання стратегічних і поточних цілей та завдань і є одним із елементів системи обліку та суттєво впливає на його ефективність. Бухгалтерський облік, в свою чергу, спрямований на управління, тому облікову політику необхідно розглядати у взаємозв'язку з управлінням.

Облікова політика, як складова управління підприємством, вирішує коло важливих завдань, серед яких можна виділити:

– регламентація бухгалтерського обліку, яка полягає в розробці відповідних інструкцій і положень, що дозволять упорядкувати та уніфікувати (наскільки це можливо) основні ділянки обліку;

- забезпечення зручності та доступності інформаційної бази обліку та звітності для потреб внутрішніх і зовнішніх користувачів з метою прийняття управлінських рішень з реалізації стратегії підприємства;
- створення єдиної системи оцінки активів, капіталу та зобов'язань підприємства;
- створення єдиної схеми документообігу;
- забезпечення дисципліни виконавців обліку;
- формування звітності, що найповніше відображає майновий стан підприємства.

Одна з головних якісних характеристик облікової політики – її послідовність, яка полягає в тому, що обрана підприємством облікова політика повинна застосовуватися без змін постійно. Але за потреби облікову політику можна переглядати та вносити відповідні зміни. Зміни в обліковій політиці, як передбачено Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» [1], можливі лише у випадках, передбачених національними стандартами. Такі випадки визначені в п. 9 НП(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» [2]. Міжнародні стандарти теж визначають випадки, коли суб'єкт господарювання може змінити облікову політику, зокрема такі зміни визначені в п. 29 МСБО 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» [3]. Аналіз наведених нормативних документів свідчить про те, що зміни в облікових політиках поділяються на обов'язкові і ті, які провадяться на розсуд самого підприємства, тобто у добровільному порядку.

В сучасних умовах війни, яку розв'язала російська федерація проти України, підприємства змушені переглядати усі сфери своєї діяльності, в тому числі і питання облікових оцінок та облікової політики щодо активів, капіталу та зобов'язань. Тому виникає необхідність перегляду норм облікової політики в наступних напрямках:

1. Зміни в частині організації обліку необоротних матеріальних активів та їх амортизації. Використання необоротних матеріальних активів може бути істотно ускладнене наслідками війни. Зокрема, зміни можуть бути: у порядку надходження вигід від використання активів у результаті змін умов роботи підприємства; в умовах роботи чи інтенсивності використання активів. За умови зміни елементів амортизації (строк корисного використання, ліквідаційна вартість), які є обліковими оцінками, такі оцінки можуть бути переглянуті, якщо змінюються обставини, на яких базувалася ця оцінка, або отримана додаткова інформація. Термін корисного використання (експлуатації) та ліквідаційну вартість об'єкта основних засобів переглядають на кінець

звітнього року в разі зміни очікуваних економічних вигід від його використання. При цьому амортизацію об'єкта основних засобів нараховують з огляду на новий строк корисного використання та ліквідаційної вартості, починаючи з місяця, наступного за місяцем зміни строку корисного використання та/або ліквідаційної вартості. Отже, якщо у цьому випадку підприємство вирішить змінити і метод амортизації для подібних активів, то таке рішення необхідно зафіксувати в обліковій політиці.

2. Зміни в частині організації обліку розрахунків з дебіторами. Війна так чи інакше впливає на здатність контрагентів виконувати свої зобов'язання. Інколи внаслідок цього можуть значно зрости збитки від сумнівних і безнадійних боргів. У такому випадку виникає необхідність у перегляді методу обчислення резерву сумнівних боргів (за потреби – спосіб визначення коефіцієнта сумнівності), а також коефіцієнтів ризику за чинниками, що впливають на ризик невиконання зобов'язань. Ці підходи також необхідно закріплювати в обліковій політиці.

3. Зміни в частині організації обліку забезпечень. Разом із переглядом боргової політики підприємство може вдатися до створення нових або перегляду вже існуючих забезпечень майбутніх витрат і платежів.

4. Зміни в частині організації обліку витрат. Внаслідок військових дій можуть змінитися обсяги та види виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг. Отже, підприємство, продовжуючи працювати, може обрати інші методи калькулювання виробничої собівартості, внести зміни в перелік і склад постійних та змінних загальновиробничих витрат, в перелік статей калькуляції виробничої собівартості, змінити систему обліку витрат та варіант зведеного обліку витрат виробництва. Вищенаведені альтернативні варіанти обліку витрат повинні бути зафіксовані в обліковій політиці підприємства.

Відповідні зміни до облікової політики повинні бути відображені в розпорядчому документі – Наказі про облікову політику. Вносити зміни до Наказу рекомендовано чинним законодавством на початок звітнього року, але не виключено, що така потреба може виникнути і в інший час, у такому випадку дату змін підприємство обирає самостійно.

Висновки. Облікова політика підприємства є тим інструментом, який дає можливість побудувати систему бухгалтерського обліку таким чином, щоб максимально задовольнити потреби зовнішніх та внутрішніх користувачів для прийняття ними відповідних рішень. Обрана підприємством облікова політика повинна застосовуватись постійно, але

це не означає, що підприємство не вправі її змінити. Головна вимога, що ставиться до змін в облікову політику – їх необхідність, обґрунтованість та документальне оформлення. Сучасні реалії війни призвели до необхідності вносити зміни до облікової політики в різних частинах організації бухгалтерського обліку, які уможливлюють об'єктивно оцінити діяльність підприємства.

Література:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. Верховна Рада України. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>: (дата звернення: 19.04.2023).
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах», затверджене наказом Мінфіну від 28.05.1999 р. № 137. URL. https://ips.ligazakon.net/document/reg3685?an=28&ed=2021_07_09 (дата звернення: 19.04.2023).
3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки». URL. https://ips.ligazakon.net/document/MU17031?an=&ed=2021_08_27&_ga=2.247453956.1894142616.1679559565-1764604169.1668505189. (дата звернення: 19.04.2023).